

Velikonoce – svátky jara

Spolu s Vánocemi jsou Velikonoce nejvýznamnějším křesťanským svátkem církevního roku. Věřící si v jejich průběhu připomínají ukřižování Krista a jeho zmrtvýchvstání. Toto období, které je spojeno s příchodem jara, však lidé slavili ještě před příchodem křesťanství a některé tradice a zvyky přetrvávají dodnes.

Velikonoce patří ke svátkům s pohyblivým datem slavení. Pro jejich určení je nejdůležitější datum první jarní neděle po úplňku. Ta může nastat nejdříve 22. března a nejpozději 25. dubna. V letošním roce tato neděle připadá na 17. dubna.

K významným dnům velikonočního období patří Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota a završuje ho neděle zvaná Boží hod velikonoční. Pro všechny je pak očekávaným dnem Velikonoční pondělí, které je po dlouhé roky zařazeno ke státním svátkům (na rozdíl od Velkého pátku, který je uznávaný v České republice jako státní svátek teprve od roku 2016).

Zelený čtvrtek

Den, kdy se připomíná poslední večeře Ježíše Krista s dvanácti učedníky. Toto téma bylo v minulosti častým námětem obrazů. Jedním z nejznámějších je nástěnná malba z 15. století v milánském kostele Santa Maria delle Grazie od Leonarda Da Vinci. Během čtvrteční bohoslužby utichnou varhany a kostelní zvony, a to až do Bílé soboty. Říká se, že „všechny zvony odlétají do Říma“.

Dnes mají lidé tento den spojený s tradicí sníst něco zeleného, aby byli zdraví.

Velký pátek

Tento den připomíná ukřižování Ježíše Krista. Pro křesťany je to den smutku, ticha a rozjímání. A také přísného půstu. Také námět ukřižování je často zobrazován v sochařském i malířském umění. (Vždyť se stačí podívat, kolik z nás nosí na krku křížek). Nápis INRI, který má ukřižovaný Kristus nad hlavou, je zkratkou latinského Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum, česky Ježíš Nazaretský, král židovský.

Podle lidových tradic se na Velký pátek otevírají skály, aby vydaly poklad. Kdo by se ho pokusil získat a nestihl se včas vrátit, musí ve skále čekat celý rok do příštího Velkého pátku. Také se v tento den nemá hýbat s hlinou (rýt, okopávat), ani prát prádlo.

Bílá sobota

Noc ze soboty na neděli se nazývá „Velká noc“. Odtud se odvíjí název Velikonoce. Připomíná noc, kdy došlo ke Kristovu zmrtvýchvstání. Večer po setmění se před kostelem zapaluje oheň, od kterého se rozsvítí paškál. Je to velká svíce, která je pak po celý rok vystavena v kostele. Písmena na svíci α a ω (A a Ω) jsou z řecké abecedy a symbolizují začátek a konec. Zapálení paškálu a jeho přenesení do temného kostela má velkou symboliku. Od této jedné hořící svíce se postupně zapalují další, a jak si lidé světlo předávají dál, šíří se po celém kostele. Je to zhmotnělý symbol postupného šíření křesťanství. Bílá sobota je také dnem, kdy dochází ke křtu katechumenů, kteří se po dobu jednoho až dvou let na křest připravovali.

Boží hod velikonoční – 1. neděle velikonoční

Tento den je radostnou oslavou Kristova zmrtvýchvstání. Končí čtyřicetidenní období půstu, do kostela se přinášejí mazance, beránky a vajíčka k posvěcení.

K tomuto dnu se v minulosti vázalo mnoho tradic. Jednou z nich bylo rozdělení uvařeného vejce na tolik dílů, kolik bylo členů rodiny. Všichni pak svůj díl snědli a měli mít jistotu, že i kdyby zabloudili, najdou bezpečně cestu zpět ke své rodině.

Velikonoční pondělí

Mezi lidmi nejznámější a nejoblíbenější část Velikonoc. Hlavně mezi dětmi. Místo do školy vyrážejí na koledu. V našich zemích je tradice pomlázek stále živá. Vyšlehání dívek a žen pomlázkou z vrbového proutí, ozdobenou mašlemi, má zajistit jejich čilost po celý další rok. Koledníci také říkají různé básničky. Za odměnu dostávají obarvená vajíčka a různé sladkosti. Koledu by měli stihnout do pondělního poledne. Občas se někteří starší koledníci postupně stávají koledníci- rumajzlíci. Jejich návrat z koledy bývá poněkud nekontrolovaný.

Zdobení velikonočních vajíček patří také k českým tradicím. Liší se podle jednotlivých krajů, tradic v rodinách a šikovnosti zhotovitele. Vajíčka mohou být malovaná včelím voskem, obarvená cibulovými slupkami, batikovaná, polepovaná slámou, krajkami, odrátkovaná. Někdo používá techniku dírkování, vyškrabávání, leptání. Každopádně jsou všechna vajíčka zajímavá.

K tradicím Velikonoc patří také některá jídla. Pečou se mazance (bochánky), velikonoční beránky, barví se vařená vejce. Oblíbená je také velikonoční sekaná, která se dělá ze tří druhů uvařeného a na kostky nasekaného masa (hovězího, vepřového a uzeného) a hlavně čerstvých kopřiv.

Ať už jsou pro Vás Velikonoce svátky křesťanské nebo pouhou oslavou přicházejícího jara, užijte si je ke své spokojenosti!

Napsala: Mgr. Jitka Nováková